

Általános indokolás

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok módosítása, különösen a vagyont érintő kényszerintézkedések és a vagyonvisszaszerzés szabályainak megújítása szükségessé teszi a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet több rendelkezésének felülvizsgálatát és a törvényi szabályozással való összhang megteremtését. A módosítás elsődleges célja, hogy a 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet rendelkezései következetesen leképezzék a büntetőeljárás jogszabályokban bekövetkezett fogalmi és tartalmi változásokat, különösen a bűnjel és a bűnügyi vagyon elhatárolását, a lefoglalás és a zár alá vétel végrehajtását, valamint a vagyonvisszaszerzési feladatok ellátását. Ennek keretében szükséges az egyes eljárási helyzetekhez kapcsolódó feladatok, az ügyiratkezelés, az adatrögzítés és a hatóságok közötti együttműködés szabályainak pontosítása is.

A vagyont érintő kényszerintézkedések új szabályozási szemlélete a vagyon értékének megőrzését, az arányos és költségtudatos végrehajtást, valamint a rendelkezésre álló szakmai kapacitások hatékony felhasználását helyezi előtérbe. Ehhez igazodóan a módosítás rendezi többek között azokat az eseteket, amikor a kényszerintézkedés tárgya jogszabály erejénél fogva más összeggel vagy vagyonelemmel helyettesítődik, továbbá erősíti a bűnügyi vagyonhoz kapcsolódó nyilvántartási, ellenőrzési és tervezési követelményeket.

A módosítás további célja az eljárási garanciák és a jogalkalmazás kiszámíthatóságának erősítése. Ennek részeként pontosodnak a sértett tájékoztatására, a védő eljárásával összefüggő nyilatkozatok beszerzésére, az egyezség megkötésére vagy módosítására, valamint a távollévő és a külföldön tartózkodó terhelttel kapcsolatos eljárási szabályok. A szabályozás emellett egyértelműsíti az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételének végrehajtásával kapcsolatos rendelkezéseket, és a jogalkalmazói gyakorlatból fakadóan indokolt helyeken csökkenti a szükségtelen adminisztratív terheket és formalizmust.

A rendelet módosítása egyúttal elvégzi a kapcsolódó uniós jogi aktusokból, különösen a vagyonvisszaszerzésről és -elkobzásról szóló, 2024. április 24-i (EU) 2024/1260 európai parlamenti és tanácsi irányelvből fakadó követelményekhez szükséges szabályozási pontosításokat, valamint hatályon kívül helyezi azokat a rendelkezéseket, amelyek a törvényi szabályozás változása folytán okafogyottá váltak.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

Részletes indokolás

1. §

A Nyer. módosítása rendezi azt is, hogy az NVVH saját hatáskörébe vont ügyben miként kapcsolódik az ügyészségre, az ügyészre, az ügyiratok kezelésére, a döntések közlésére, valamint a büntetőeljárásban részt vevő szervek együttműködésére vonatkozó részletszabályokhoz. A módosítás célja, hogy az NVVH a törvényben meghatározott szerepét egyértelmű, a meglévő büntetőeljárási rendszerbe illeszkedő eljárási rendben tölthesse be.

2. §

A módosítás célja a rendelet nyomozási határidőre vonatkozó rendelkezéseinek a büntetőeljárásról szóló törvény módosított szabályaihoz történő igazítása. A törvényi szabályozás változása folytán a nyomozási határidőt terheltenként kell számítani, amelyre tekintettel szükségessé válik a rendelet kapcsolódó rendelkezéseinek módosítása is.

3. §

A törvényi szabályozásban kibővült azoknak az eljárási helyzeteknek a köre, amikor a kényszerintézkedés eredeti tárgya külön határozati rendelkezés nélkül átalakul. A módosítás ezen törvényi változáshoz igazodik.

4. §

A módosítás a büntetőeljárás átadásakor szükséges feladatmegosztást pontosítja. A bűnjel és a bűnügyi vagyon átadásával, elszállításával és az ezekhez kapcsolódó adatrögzítéssel összefüggő feladatok meghatározása biztosítja, hogy az eljárás átadásakor a kezelés és a nyilvántartás folyamatossága ne szakadjon meg és biztosított legyen az adatok és azok változásának követhető és egységes rögzítése.

5. §

A módosítás lehetővé teszi, hogy a nyomozó hatóság vezetője más nyomozó hatóság vagyonvisszaszerzésért felelős szervének közreműködését vegye igénybe. Ezáltal a vagyonvisszaszerzési feladatok az ügy sajátosságaihoz és a rendelkezésre álló szakmai kapacitásokhoz igazíthatók, ami elősegíti a feladatok hatékonyabb ellátását.

6. §

A büntetőeljárásról szóló törvényben bevezetett új fogalmi rendszerrel való összhang biztosítása érdekében szükséges a rendelet érintett rendelkezéseinek terminológiai pontosítása és az egységes szóhasználat átvezetése.

7. §

A tájékoztatási kötelezettség kiegészítése a sértett eljárási jogai tényleges érvényesülését és a jogintézmény megfelelő alkalmazását segíti elő.

8. §

A módosítás terminológiai pontosítást hajt végre. A lefoglalás és a zár alá vétel vagyonvisszaszerzési célú alkalmazása esetén az adatgyűjtés közvetlen célja annak tisztázása, hogy fennállnak-e a kényszerintézkedés elrendelésének feltételei. Erre tekintettel a rendelkezés

pontosítása szükséges annak egyértelműsítésére, hogy az adatgyűjtés a lefoglalás vagy a zár alá vétel elrendeléséhez szükséges feltételek tisztázását szolgálja.

9. §

A zár alá vétel végrehajtása a törvényi szabályozás alapján lényegében a lefoglalás végrehajtásával egyező normatív követelmények alá kerül. A módosítás ennek megfelelően kiterjeszti a jegyzőkönyv tartalmára vonatkozó szabályt a zár alá vett tárgy birtokba vételére is.

10. §

A kényszerintézkedés tárgyának megfelelő kezelésének lehető legkorábbi megkezdése érdekében indokolt előírni, hogy a lezárt csomag felbontását követően a nyomozó hatóság a lefoglalás fenntartásával és a lefoglalás tárgyának kezelésével kapcsolatos leglényegesebb kérdésekben haladéktalanul döntést hozzon. A módosítás egyúttal pontosítja a szakértő által végzett csomagbontás esetére irányadó döntési mechanizmust.

11. §

A módosítás a zár alá vétel iránti sértetti indítvány továbbításának és a kapcsolódó tájékoztatásnak a szabályait pontosítja. A cél annak biztosítása, hogy az indítvány az ügyészséghez annak érdemi elbírálásához szükséges iratokkal együtt, indokolatlan késedelem nélkül eljusson, miközben a nyomozó hatóság által közölt adatok terjedelme és jellege egyértelműen illeszkedjen a rendelkezésre álló eljárási információkhoz.

12. §

A módosítás egyrészt az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetlenné tétele két végrehajtási módjának – az elektronikus adat eltávolításával, illetve az elektronikus adathoz való hozzáférés megakadályozásával történő végrehajtásnak – a közvetlen végrehajtási intézkedéseit teszi egyértelművé. Másrészt az elektronikus adat azonosításához szükséges adatok körében rugalmasabb szabályt vezet be: ha az adat forrása a felsorolt azonosító elemek egyikével vagy több elemével egyértelműen azonosítható, a többi adat feltüntetése mellőzhető. Ez a módosítás csökkenti az adminisztratív terheket és a formalizmust, ugyanakkor fenntartja az elektronikus adat egyértelmű azonosíthatóságának követelményét.

13. §

A Be. 51/B. §-ában meghatározott megelőző távoltartás jogintézmény egyik lényeges sajátossága, hogy az indítvány a visszavonásáig fennmarad, továbbá az indítvány megtételéhez nem szükséges, hogy a sértett a terhelt pontos személyazonosságát már ismerje. A jogtudatosság e körben kiemelt jelentőségű, ezért indokolt a sértettet a kihallgatás során külön is figyelmeztetni arra, hogy az indítványt a terhelttel vagy a bíróság által később elkövetőként megállapított más személlyel szemben is előterjesztheti.

14. §

A vagyont érintő kényszerintézkedések törvényi reformja proaktív és értékszemponitú vagyonmegőrzést tűzött ki célként az eljárást lefolytató szervek számára. Az ehhez szükséges tudatos tervezés érdekében indokolt, hogy a már lefoglalt vagy zár alá vett bűnügyi vagyon

értékének megőrzésével, valamint a végrehajtási mód felülvizsgálatával kapcsolatos legfontosabb szempontok a nyomozási tervben is megjelenjenek.

15. §

A 13. §-hoz kapcsolódóan, nyomozási terv hiányában is szükséges biztosítani a bűnügyi vagyoni értékének megőrzésével összefüggő intézkedések és azok indokainak utólagos, megfelelő dokumentálását. A módosítás ezért e körülményeket a nyomozó hatóság beszámolójának kötelező tartalmi elemei közé emeli.

16. §

A Be. 43. § (2a) bekezdésében meghatározott esetben a védő eljárásához a terhelt elfogadó nyilatkozata is szükséges. E nyilatkozat beszerzése az eljárási cselekmény szabályszerűsége és az eljárási garanciák érvényesülése szempontjából kiemelt jelentőségű, ezért a módosítás a terhelt nyilatkozatának kötelező beszerzését írja elő.

17. §

A törvényi szabályozás alapján lehetőség nyílt az egyezség formális módosítására is. Ennek az eljárási lehetőségnek a rendeletben történő megjelenítése szükséges annak érdekében, hogy a nyomozó hatóság tájékoztatási és együttműködési feladatai az egyezség módosítására irányuló kezdeményezés esetén is egyértelműek legyenek.

18. §

A módosítás a gyanúsítás közlését megelőzően, illetve a gyanúsított kihallgatás során előterjesztett, ügyészségi intézkedésre vagy egyezségekre irányuló kezdeményezések kezelésére vonatkozó szabályokat hangolja össze az új törvényi keretekkel. A cél az, hogy az egyezség megkötésére vagy módosítására irányuló kezdeményezés esetén is egyértelmű legyen a nyomozó hatóság ügyészség felé fennálló tájékoztatási kötelezettsége, valamint az eljárási cselekmény folytatásának lehetősége.

19. §

A módosítás az ügyészség egyezséggel kapcsolatos kezdeményezésének közlésére vonatkozó szabályt igazítja ahhoz, hogy az egyezség megkötésére irányuló kezdeményezés mellett annak módosítása is kifejezetten megjelenik a törvényi szabályozásban.

20. §

A távollétes eljárás törvényi szabályaiban már nem a formális „távollévő terheltté nyilvánítás” jelenik meg, hanem a távollétes eljárás legkorábban akkor válhat relevánssá, amikor a vádemelés feltételeiről is döntés születik. Ennek megfelelően indokolt a rendeleti szabályozás módosítása és a nyomozó hatóság előterjesztési kötelezettségének az új törvényi rendszerhez igazítása.

21. §

A módosítás a 19. §-ban foglalt változáshoz igazítja a távollévő terhelttel szembeni nyomozás lefolytatására és a védő kirendelésére vonatkozó szabályokat.

22. §

Külföldön tartózkodó terhelttel szemben külön eljárás csak akkor folytatható, ha a terhelttel való írásos kapcsolattartás lehetősége biztosított. Ebből következően kizárt, hogy az eljárásba a személy gyanúsítottként nem került bevonásra, és ennek megfelelően a rendeleti szabályozás pontosítása szükséges.

23. §

Jogharmonizációs záradék.

24. §

A hatályon kívül helyező rendelkezések egyrészt a törvényi szabályozás megváltozása miatt szükségtelenné vált kiegészítő rendelkezéseket vezetik ki, másrészt a rendelet és a megváltozott törvényi szabályozás közötti összhangot biztosítják. A távollévő terheltté nyilvánítás formális aktusa már nem része a külön eljárásnak, ezért az ehhez kapcsolódó rendelkezés hatályon kívül helyezése indokolt. A további hatályon kívül helyezések célja a párhuzamos vagy a megváltozott törvényi szabályozás mellett szükségtelenné vált szabályok kivezetése.

25. §

Hatályba léptető rendelkezés.

26. §

Jogharmonizációs záradék.